

Börje Ahlstedt spelar Falstaff i *Muntra fruarna* — Han är ett stort ego, men han har också ett stort hjärta

William Shakespeare står för tillfället staty i Börje Ahlstedts loge på Dramaten.

Det är en liten byst, ett minne från en studieresa till Stratford-upon-Avon 1964, när han var förstaårselev vid Dramatens elevskola. Bysten kanske står där som en slags maskot när nu Börje Ahlstedt ska spela Falstaff i *Muntra fruarna* i *Windsor*, en av Shakespeares praktroller, och han är verkligen förtjust i rollen.

— Falstaff är en härlig figur, en väldigt rolig kille. Han är fullständigt befriad från självkritik och han går bara vidare och han får alltid sista ordet. Jag kan tänka mig att han är född i fiskarnas tecken. Vad som kännetecknar fisken är att vid minsta kritik åker han ner i botten och ligger där. Men minsta beröm får upp honom igen och han simmar på. Jag sa tidigt till John Caird att själva grunden för Falstaff är en mobbad fet liten kille som hade svårt med kamraterna. Men han klarar sig genom att öva upp sin fantasi och sin verbalitet. När jag tänker på Falstaff drar jag paralleller till sånt jag ser omkring mig. Jag kan till exempel tänka på Jonas Gardell som berättat om sin uppväxt, hur han blev mobbad och låste in sig på skolans toalett där han satt och fantiserade, något som han säger blev grunden till hans berättarkonst.

FALSTAFF HAR EN OTROLIG TILLTRO till sin egen charm och sin begåvning, säger Börje Ahlstedt, men han menar att den samtidigt i mångt och mycket baseras på komplex.

— Jag som kommer från ett arbetarhem känner igen det där, och jag har känt det som att jag haft ett revanchbehov. Men det är faktiskt bra för det håller motorerna igång. Och då börjar man fundera över vad det är för motorer Falstaff har. Jo, en fet liten grabb som mobbades i skolan. Han säger ju att ”jag har inte fått så mycket stryk sedan jag plockade gäss olovligen, skolkade från skolan osv.

I EN DEL UPPSÄTTNINGAR GÖRS Falstaff till en löjlig fiant, men då tycker

Thérèse Brunnander (fru Ford), Börje Ahlstedt (Falstaff) och Stina Ekblad (fru Page). Foto: Roger Stenberg

Börje Ahlstedt att det lätt kan bli ointressant, fnissigt och enbart ge billiga komiska poängar.

— Det måste finnas en seriös botten i komiken. Det ska vara tragiskt och tankvärt. Visst är Falstaff en komisk figur men han är en ensam människa, han bor på värdshuset Strumpebandet och hans pengar har tagit slut. Han driver omkring och stjälar tillsammans med Pistol, Bardolph och Nym, som ju faktiskt är ett gäng rövare, som han senare avskedar.

— Han är ett stort ego, men han har också ett stort hjärta. Jag vill att man på slutet av föreställningen ska älska och förstå honom i all hans ömkliga pretentiösa jagfixering.

BILDER FRÅN UPPSÄTTNINGEN GER ett varmt och härligt intryck. Och de två kvinnorna ser inte så ledsna ut precis.

— Nej, de är faktiskt sexuellt tilltalade av den här stollen. De driver visserligen med honom, men det finns ändå en underliggande längtan. Och Falstaff själv tror att de är jättetända på honom. Det är bara otur att saker går snett. Han är övertygad in i det sista, till och med när de stämt möte och han klätt ut sig till kronhjort. När fru Ford kommer springande utbrister han: ”Åh, min hind!”

BÖRJE AHLSTEDT MENAR ATT DET ändå finns något hoppingivande i Falstaffs attityd.

— När han säger att han förstår att de har drivit med honom, så går han bara vidare. Det är underbart! Allt är ju på sätt och vis ett spel, men i det där spelet finns också en attraktion. Speciellt fru Ford dras till den skrupelfrie Falstaff. Han är en modern kille. Han har blivit kastad i Themsen,

Rolf Skoglund (Bardolph), Magnus Ehrner (Värdshusvärden) och Börje Ahlstedt (Falstaff) Foto: Roger Stenberg

kommer upp dyblöt, barfota, i långkalsonger och undertröja och man skulle kunna tro att han skulle må riktigt dåligt, men det gör han inte. Han är helt fri, han gör vad han vill! Han är djärv, modern, fräck! Där vilar inga halta löss, som min mamma brukade säga.

– Det finns kvinnor som faller för den där typen av män, som blir till sig av lite småfarliga killar, som har den där 'skit-samma-mentaliteten'. Ju mer dessa killar struntar i kvinnorna, desto intresserade blir de. Men vi andra som visar att 'ååå, jag vill vara med dig', vi har ingen chans.

– Människor med självförtroende vågar stå för både åsikter och sätt att vara, och de vinner i respekt. Vi kan till exempel träffa en människa som vågar klä sig som om hon hade landat på månen. Hon struntar fullständigt i om någon klagar på hennes kläder.

Fru Ford uppvaktas av Falstaff, vilket hennes make inte ser med blida ögon. Men Börje Ahlstedt menar att makens svartsjuka är dubbel.

– Herr Ford sitter visserligen fast i sin enorma svartsjuka, men hela hans vällustiga jag kommer fram i tanken på att hans fru är otrogen. Det finns ju män som tycker om att höra att deras kvinnor har sådana känslor för andra män. Fru Ford blir förälskad i Falstaff utan att hon för den skull vill hoppa i säng med honom. Och i vår uppsättning *har* vi en smått erotisk scen mellan Falstaff och fru Ford.

Det blir riktigt spännande och lustfyllt när man märker hur både Falstaff och de två kvinnorna fascinerar av det lustfyllda spelet dem emellan, menar Börje Ahlstedt och fortsätter:

– Det är ett intrikat spel mellan Falstaff och de två borgarkvinnorna som inte *bara* som driver med en fet gammal riddare, som dessutom är fattig och lite på dekis. Nej, där finns både charm och *espri*. Falstaff träffar den inte alls ovilliga fru Ford, tar henne på bröstet och frågar: "Är du säker på att din man inte dyker upp?" Då kommer fru Page och

Börje Ahlstedt (Falstaff) och Thérèse Brunnander (fru Ford) Foto: Roger Stenberg

varnar att herr Ford är på gång, och man kan då se en besvikelse hos fru Ford över att den ömma situationen måste ta slut.

– Om Falstaff väcker känslor hos fru Ford, så får han faktiskt bränsle för sin tro på att han är attraktiv och till och med för att hon vill ligga med honom. Samtidigt är alltihop ett spel, precis som hela livet är det. Och visst har Falstaffs en bra attityd i detta spel: det gäller att inte tappa sugen eller bli bitter utan bara komma igen. Det är som idrottsmän som misslyckas eller skådespelare som får dåliga recensioner.

På slutet blir Falstaff avslöjad som en bluffmakare, som spelat dubbelspel, och man kan tycka att

han borde skämmas ordentligt inför alla de närvarande.

– Ja, han bryr sig, han tycker de har gjort honom till en åsna, men han tycker det är rätt okej, eftersom han menar att han har vetat om att de har drivit med honom. Som om han säger: "Jag fattade från första sekunden att ni drev med mig, men jag bjöd på det, och jag rättade mitt spel efter det. Jag spelade med i ert falska spel, för jag var hela tiden överlägsen. Jag är en fri människa och mycket intelligentare än vad ni är." En livslögn. Javisst! Precis som i Ibsens Peer Gynt. Men om man tar bort livslöggen skulle många människor gå under. Då tar man bort drömmen, och gör man det, då försvinner även hoppet.

Intervju: Roland Heiel

Pontus Gustavsson (herr Ford), Thérèse Brunnander (fru Ford) och Ingvar Kjellson (Shallow). Foto: Roger Stenberg

Börje Ahlstedt och Shakespeare

Paris Troilus och Cressida 1967

Romeo i Romeo och Julia 1971

Laertes i Hamlet 1974

Enobarbus Antonius & Kleopatra 1975

Kent i Kung Lear 1984

Macbeth i Macbeth 1986

Claudius i Hamlet 1986

Leontes i Vintersagan 1994

Lear i Kung Lear 2003

Trotjänaren m.fl. i Macbeth 2006

Falstaff i Muntra fruarna ... 2009